

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	ستایش
	درس اول
۶	تماشاخانه
	درس دوم
۱۰	فضل خدا
	درس سوم :
۱۵	رازی و ساخت بیمارستان
	درس چهارم:
۲۲	بازرگان و پسران
	درس پنجم :
۲۶	چنار کدوبن
	درس ششم:
۳۰	سرود ملی
	درس هشتم :
۳۶	دفاع از میهن
	درس نهم :
۴۰	نام آوران دیروز ، امروز ، فردا
	درس دهم :
۴۶	نام نیکو



ستایش



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



همه می دانیم که سرآغاز هر کاری با نام و یاد خداست، خدای مهربانی که در همه ی احوال یاریگر و پشت و پناه ماست. از این رو نویسندگان کتاب هم سرآغاز درس را با یاد خدا و ستایش و سپاسگزاری از او آغاز کرده است . شعر ستایش اثر نظامی شاعر قرن ششم می باشد .

دانش ادبی

تحمیدیه :

شاعران و نویسندگان فارسی زبان ، ابتدای کتابهای خود را با ستایش و حمد خداوند آغاز می کردند که به این عمل

«تحمیدیه » گفته می شود.



تاریخچه ادبیات

نظامی :

محمد نظامی گنجوی یا گنجه‌ای، در قرن ششم در شهر گنجه به دنیا آمد. نظامی شاعر و داستان سرای فارسی است. اثر معروف او «پنج گنج» نام دارد. که شامل ۵ اثر است . ۱- مخزن الاسرار ۲- خسرو و شیرین ۳- لیلی و مجنون ۴- هفت پیکر ۵- اسکندرنامه

مفهوم نظم و نثر

نظم : هر سخنی که به صورت شعر سروده شده باشد که دارای قافیه باشد نظم است.

نثر: هر نوشته ی معمولی که در کتابهای مختلف مثل همین کتاب فارسی وجود دارد .

قالب شعری:

قالب شعر به شکل ظاهری شعر گفته می شود. در زبان فارسی چندین قالب شعری وجود دارد، غزل، قصیده مثنوی، دوبیتی، قطعه و ... هر کدام نام یکی از قالب های شعری می باشد. قالب شعر ستایش، مثنوی می باشد .

مثنوی

در این نوع شعر هر بیت قافیه ی جداگانه دارد و مصرعها دو به دو با هم، هم قافیه هستند. این قالب مناسب ترین قالب برای داستان های طولانی می باشد. موضوع مثنوی می تواند حماسی، تاریخی، اخلاقی باشد. مثنوی سرایان بزرگ ایران فردوسی، نظامی، مولانا، سعدی هستند.

شکل مثنوی :

*-----	*-----
□-----	□-----
○-----	○-----

پیشتر پیاموزیم



سوالات تکمیلی کار در کلاس ستایش

۱- چهار شعر از نظامی که در قالب مثنوی باشند را نام ببرید؟

۲- در مصرع های زیر فعل ها را رنگ بزن.

ای همه هستی ز تو پیدا شده - جز در تو قبله نخواهیم ساخت - هم تو ببخشای و ببخش ای کریم

۳- قالب مثنوی را تعریف کرده و شکل آنرا بکشید .

۴- جدول زیر را با کلماتی از درس کامل کن .

ف	ق	ش ش	خ

۵- شعر را بخوانید سپس کتاب را ببندید و پنج کلمه مهم آن را بنویسید .

.....

۶- با کلمه های زیر جمله بساز.

خاک:

قبله:

۷- جدول زیر را کامل کنید.



کلمه	هم معنی	مخالف
اندک		
کهن		
قشنگ		
شاداب		

۸- با توجه به شعر ستایش، متضاد واژگان زیر را بنویس.

توانا ≠

امید ≠

۹- سه فعل امر در شعر پیدا کن و بنویس.

۱۰- چرا باید خداوند را ستایش کنیم؟

.....

.....



باز خورد معلم :

امضاء

درس اول :



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



واژه آموزی

(حالت های کلمه)

مترادف (هم معنی): به واژه هایی می گویند که با یکدیگر هم معنی هستند . درست مانند واژه های انتهای

کتاب در واژه نامه ، مانند: عظیم :بزرگ گستاخی :جسارت آرز: حرص و طمع

بعضی از واژه های مترادف را نمی توانیم در جمله به جای هم به کار ببریم. مثال : دراز، بلند ، طولانی که هر کدام در جمله ی خاصی به کار می رود .

هیچ گاه نمی توانیم بگوییم : «قد محمد طولانی است یا جاده بلند است»

متضاد (مخالف)

به واژه هایی می گویند که از نظر معنی مخالف یکدیگر هستند .

مانند: کوتاه ≠ بلند آسان ≠ دشوار عادل ≠ ظالم شب ≠ روز گل ≠ خار سربه فلک کشیده ≠ عمیق

تضاد یکی از آرایه های ادبی می باشد که در آن شاعر یا نویسنده کلمه های متضاد را در شعر یا نثر خود می آورد.

«فردوسی»

دروغی را چه باید خرج کردن

چو نتوان راستی را درج کردن

پیشتر پیاموزیم



۱- جدول زیر را کامل کنید (موارد خواسته شده از متن درس نوشته شود)

متضاد		مترادف	
گل	سرما	شکوه	رفتار

۲- مفهوم عبارتهای زیر را بنویس.

انگشت بر دهان می مانیم.

کوه های سر به فلک کشیده

۳- واژه های زیر را به ترتیب حروف الفبایی مرتب کن.

ساکت - شگفتی - سبز - بیندیشیم - گوارا

۴- جمله را مرتب کن و بنویس.

می دهیم ، عادت ، از روی ، ما ، رفتار ، بیشتر ، کردار ، خودتان ، و کارهای ، و ، را انجام

۵- کلمه های متضاد را پیدا کن و بنویس.

ز دانش دل پیر ، برنا بود.

پایان شب سیه ، سپید است .

برگ نو آرد درخت نارون سبز گردد ، شاخساران کهن

۶- قالب شعر « رقص باد خنده ی گل » چیست؟

☐ ۴-رباعی

☐ ۳-غزل

☐ ۲-قصیده

☐ ۱-مثنوی

۷-درمتن زیر ، شکل درست کلمه هایی را که زیر آنها خط کشیده شده را بنویس.

کوه ها مانند دیوارهای طنومند () هستند که ما آنها را شبیه پهلوانی تسور () می کنیم که با شکوه و عظمت نشسته اند و آن را با یکدیگر مغایسه () می کنیم.

۸-عبارت زیر چند جمله است آنها را مشخص کن.

اگر می خواهیم عالم را بهتر بشناسیم ، یک راه ساده آن است که پدیده ها را خوب تماشا کنیم و درباره ی هر یک بیندیشیم.

۹- جدول زیر را با توجه به متن درس کامل کن.

بی نقطه	دو نقطه	سه نقطه	چهار نقطه

۱۰- در هر یک از جمله های زیر ، جای خالی را با واژه های متضاد پر کن .

*در آسمان خداوند سپیدی روز وشب در کنار هم نمایان می شوند.

*همانطور که گل در کنارش خار هم دارد ، انسان ها نیز ،وبدی ها را در کنار هم دارند.

*بعضی از آدم ها چاق هستند و بعضیهستند.

*ضرب المثلی هست که می گوید:معلوم نیست اوپیاز بود یا ته آن.



باز خورد معلم :

.....

امضاء

درس دوم :
فضل خدا



یادآوری

هم خانواده

هم خانواده ها دو دسته هستند :

الف) هم خانواده های فارسی: به واژه هایی گفته می شود که یک کلمه در آن مشترک باشد.

مثل : گل ، گلدان ، گلبرگ ، گلزار ، گلستان ، گل فروش (واژه ی گل در آن ها تکرار شده است)

ب) هم خانواده های عربی : به واژه هایی گفته می شود که :

۱. ریشه ی مشترک داشته باشند. (یعنی ۳ حرف اصلی مشترک)

۲. حروف اصلی به ترتیب باشند.

مثل :

علم - عالم - معلم - تعلیمات - معلومات - علیم - علامه (ع - ل - م)

صادق - تصدیق - صدق - مصدق - صدیقه - صدقه (ص - د - ق)

کتاب - مکتوب - کتیبه - کتب - مکتب - مکاتب - مکاتبت (ک - ت - ب)

محکمه - متسحکم - حکم - حاکم - محکوم - محکم - محاکم - محاکمه - تحکم - تحکیم - استحکام - حکام

(ح - ک - م)

آنچه در این درس می آموزیم

تاریخ ادبیات

درباره ی سعدی :

سعدی یکی از بزرگترین نویسندگان و شاعران ایرانی و حتی جهان است. او در قرن ۶ در شیراز متولد شد . سعدی

در انواع شعر و نثر استاد است . او به شیخ اجل^۱ معروف است . او در شیراز درگذشت.

کتاب شناسی

آثار سعدی :

بوستان: اثری از سعدی که تماما به شعر نوشته شده در ده باب (فصل) در مورد مسائل اخلاقی در قالب مثنوی .

گلستان: اثری است بسیار زیبا با حکایتهای کوتاه و آموزنده در ۸ باب (فصل) درباره ی مسایل اخلاقی و اجتماعی نثر آهنگین همراه با شعر .

دیوان اشعار: شامل قصیده ، غزل ، رباعی و دیگر انواع شعر .

شعر فضل خدا در قالب قصیده گفته شده با موضوع نعمتهای خدا و شکر و سپاس از او .

قالب شعری

درباره ی قصیده :

قصیده قالبی است که در آن بیت اول با مصرعهای دوم ابیات بعدی هم قافیه است . موضوعات قالب قصیده عموما

ستایش خدا وصف طبیعت ، پند و اندرز و مسائل سیاسی است تعداد ابیات قصیده از ۱۵ بیت تا ۲۰۰ بیت هم می باشد.

شکل قصیده

○-----	○-----
○-----	-----
○-----	-----
○-----	-----

پیشتر پیاموزیم



۱- با توجه به متن بیت به سوالات خواسته شده پاسخ بده.

ابر ، آب داد بیخ درختان مرده را شاخ برهنه پیرهن نوبهار کرد

الف) بیت چند جمله دارد ؟

ب) دو صفت در بیت پیدا کن

۲- دو اثر مهم سعدی را نام ببر.

۳- دخترم شعر فضل خدا را بخوان و کلمات ردیف و قافیه را در آن مشخص کن و بنویس.

۴- از بین کلمات زیر کدامیک در شعر فضل خدا وجود ندارد؟

فضل - هزار - بحر - جنگل - نوبهار - کویر - شاخسار - ماهتاب

۵- با توجه به شعر ، «فضل خدا» به پرسش های زیر پاسخ دهید؟

الف) دو گروه کلمه بنویس که با هم مرتبط باشند.

مانند: بستان میوه و چمن و لاله زار

ب) یک واژه ی کوتاه شده بنویس.

ج) منظور از ، «توحید گوی او نه بنی آدم اند و بس، چیست ؟

۶- در مورد بیت زیر کدام گزینه درست است ؟

فضل خدای را که تواند شمار کرد ؟ یا کیست که شکر یکی از هزار کرد ؟

۱- بیت ۴ جمله دارد ☐ ۲- کرد ، ردیف و شمار و هزار کلمه های قافیه اند ☐

۳- جمله های بیت خبری هستند ☐ ۴- این شعر اثر فردوسی است ☐

۷- دخترم عبارت زیر چند جمله است ؟

مرد به خود آمد و دست به دعا برداشت و گفت: «خدایا شکرت ، حالا می فهمم اگر خربزه ای به آن بزرگی را روی درخت قرا داده بودی چه بلای وحشتناکی به سرم می آمد.

۸- معنی عبارت های زیر را بنویس.

بحر آفرید و برو درختان و آدمی خورشید و ماه و انجم دلیل و نهار کرد .

توحید گوی او نه بنی آدمند و بس هر بلبل که زمزمه بر شاخسار کرد

۹- داستان «راز گل سرخ» به بد بودن کدام صفات انسانی اشاره دارد؟

۱- حرص و طمع ☐ ۲- تواضع و فروتنی ☐ ۳- حسادت ☐ ۴- غرور و تکبر ☐

۱۰- برای هر یک از کلمات زیر ۲ هم خانواده بنویس.

فضل (.....) ، (.....) تاثیر (.....) ، (.....)

تشکر (.....) ، (.....) توحید (.....) ، (.....)

باز خورد معلم :

امضاء

درس سوم :
رازی و ساخت بیمارستان



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



واژه آموزی

اسم ساده و اسم غیر ساده :

اسم ساده : اسمی است که از یک بخش یا یک جز ساخته شده است و نمی توان آن را به بخشهای کوچکتر تقسیم کرد.

مانند: مادر - معلم - دفتر - استقلال

اسم غیر ساده : اسمی که از ۲ یا چند بخش ساخته شده است و می توان آن را به بخش های کوچک تر تقسیم کرد.

مانند: کتابخانه = کتاب + خانه بادب : با + ادب خشمناک = خشم + ناک

واژه + گر = آهنگر - رفتگر - زرگر

آهن رفت - زر واژه های ساده ای هستند ولی چون جزء «گر» به آنها اضافه شده است به کلمه های غیر ساده تبدیل شده اند :

کلمه هایی که با پسوند «گر» ترکیب می شوند ، صفتی می سازند که شغل و پیشه را نشان می دهد.

واژه + گار = آموزگار - آفریدگار - پروردگار

کلمه هایی که با پسوند «گار» ترکیب می شوند به کسی اشاره می کنند که کاری را انجام می دهد مثال: پروردگار ، پرورش دهنده ، آفریدگار: به وجود آورنده

تاریخ ادبیات

درباره ی فردوسی :

حکیم ابوالقاسم فردوسی در قرن ۴ در خراسان متولد شد. فردوسی بزرگترین سراینده ی زبان فارسی است و شاهنامه اثر مهم اوست. فردوسی در حدود ۳۰ سال از عمر خود را صرف سرودن شاهنامه کرده و در قرن ۴ در توس درگذشت. «شاهنامه» به نظم و در ۶۰/۰۰۰ بیت می باشد. که موضوعات آن داستانها و افسانه های تاریخی ایران است. قالب شاهنامه مثنوی است.

عجم زنده کردم بدین پارسی

بسی رنج بردم در این سال سی



انشاء نویسی



Handwriting practice area with 15 horizontal dotted lines for writing.

پیشتر پیاموزیم



۱- با توجه به متن جاهای خالی را با کلمه های مناسب پر کنید.

« خون سردی - گرمابه ی - بلند آوازه - زرگری »

دیگری می گفت : «بهر است بیمارستان نزدیک شهر باشد.

محمد بن زکریای رازی پزشک و دانشمند ایرانی بود .

طیب با به تکه های گوشت نگاه می کرد.

۲- مترادف کلمه های زیر را بنویس.

برنا : طیب :

گزند : خرد :

۳- کدام کلمه با بقیه فرق دارد؟

۴- دخترم کلمه ای به هم ریخته را مرتب کن.

نگاه - شهر - با - بزرگان - تعجب - هم - کردند - به

۵- کلمات زیر را به ترتیب حروف الفبا مرتب کن .

طیب - تعیین - ساخت - دوستان - گوشت - هوشیاری - همه

۶- جاهای خالی را با حروف مناسب پر کن.

.....وسگندفادرنمای

۷ - کلمه های جمع را مشخص کن.

آویزان

روزگاران

بیمارستان

دوستان

۸- نشانه ی تشدید را به درستی در کلمات زیر به کار ببرند.

تکه موفق تعجب دقت

۹- کلمه های زیر را در دو دسته طبقه بندی کن و بنویس و تفاوت آنها را بگو.

کارگر - اگر - رفتگر - کوزه گر - مگر - برزگر - زرگر - همبرگر - دادگر

	تفاوت ها	طبقه ی اول
		طبقه ی دوم

۱۰- از متن بخوانیم در ابتدای درس ، سه واژه که دارای ، « گر » باشد پیدا کن و بنویس.



باز خورد معلم :

امضاء

درس چهارم:
بزرگان و پسران

آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



دانش زبانی

یکی از راه های درست فهمیدن و درک سخن دیگران ، خوب گوش دادن است . شنیدن از امور غیرارادی است یعنی ما همه ی صداها ی اطرافیان را می شنویم بدون اختیار و اراده .

۱-دقت و تمرکز درباره ی چیزهایی که می شنویم .

۲-دقت در لحن سخن دیگران

در اهمیت گوش دادن گفته اند :

دادند دو گوش یک زبانت ز آغاز یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی

حرف ربط یا پیوند :

حروفی هستند که دو کلمه یا دو جمله را به هم پیوند داده و آنها را به هم وصل میکند. انواع نشانه های ربط:

اما ، ولی ، چون، زیرا ، سپس ، بعد ، هم ، نیز

کتاب شناسی

درباره کیله و دمنه :

اصل کتاب کیله و دمنه به زبان «سانسکریت» و در هند نوشته شده است . این کتاب دارای حکایتهای پندآموز اخلاقی

و بیشتر از زبان حیوانات بیان شده . نام کتاب از نام دو شغال به نامهای کیله و دمنه گرفته شده است . و نصرالله منشی

آن را به فارسی ترجمه کرده است .

پیشتر پیاموزیم



۱- دخترم برای چند دقیقه به صدای اطرافت گوش کن ، چه صداهایی را می شنویی ! آن ها را بنویس.

۲- با توجه به متن درس جاهای خالی را کامل کن .

هرکس از و روی بگرداند ، نه آسایش خود را می تواند فراهم کند و نه می تواند از دیگران نماید. اگر مالی بدست آورد و در آن ورزد ، زود شود .

۳- پنج کلمه ی ساده را از درس پیدا کن و بنویس.

.....

۴- مترادف (هم معنی) واژه های زیر را بنویس.

حوادث: غفلت : فروغ : پاداش :

۵- درباره ی کلیله و دمنه هر چه می دانی بنویس.

.....

.....

۶- واژه های زیر را بخوان و آنها را دسته بندی کن .

درس معلم - شرشر باران - آواز بلبل - تلاوت قرآن - نوار آموزشی - صدای باد

گوش دادنی ها	شنیدنی ها

۷- دخترم معنی عبارتهای زیر را بازنویسی کن .

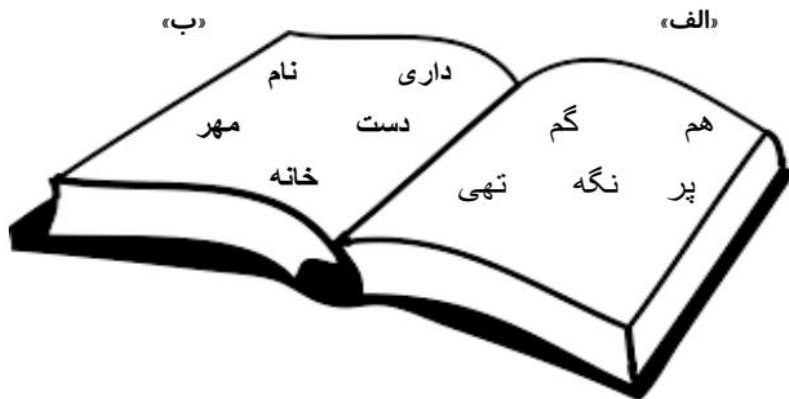
پس اگر بی هنر و فضیلت باشی ، از شما دوری جویند.

.....

هر که در اندوختن مال دنیا فقط برای خود تلاش کند، در ردیف چارپایان است .

.....

۸- با توجه به صفحه ی « الف » و « ب » واژه های غیر ساده بساز و بنویس.



۹- دخترم متنی درباره ی احترام به قوانین مدرسه بنویس و از حروف ربط (اما- ولی - هم و بعد) استفاده کن.

.....

.....

۱۰- برای کلمات زیر دو هم خانواده بنویس.

شغل :

غافل :

حفظ:

بازخورد معلم :

.....

امضاء



درس پنجم :
چنار و کدوبن



آنچه در این درس می آموزیم

تاریخ ادبیات

درباره ناصر خسرو :

ناصر خسرو در قرن ۴ در بلخ متولد شد به خاطر فعالیت‌های مختلف او در حکمت ، شعر و فلسفه به او حکیم می گفتند . ناصر خسرو قرآن را حفظ بود و از همان زمان جوانی به کسب علم و دانش پرداخت . او در سن ۴۰ سالگی به خاطر خوابی که دید متحول شد و به سفر خانه خدا رفت . آثار او عبارتند از : وجه دین ، روشنایی نامه ، سعادت نامه . شعر چنار و کدوبن در قالب قطعه سروده شده و دارای آرایه ای منظره و شخصیت بخشی است .

کتاب شعر

درباره قطعه :

قالب قطعه شعری که در آن مصراعهای دوم ابیات با هم ، هم قافیه هستند . و نام قطعه را به این سبب به این شعر داده اند که انگار قطعه ای (تکه ای) از قصیده است .

شکل قطعه

○-----

○-----

○-----

○-----

دانش ادبی

درباره ی منظره و شخصیت بخشی :

منظره : در اصطلاح ادبی شعر یا نثری است که در آن دو چیز یا دو کس برسر موضوعی با هم گفتگو می کنند تا سرانجام یکی پیروز شود .

شخصیت بخشی : یا جان بخشی به اشیا یا آرایه تشخیص همان است که در آن اشیاء بی جان یا گیاهان جان گرفته و شبیه به انسان صحبت می کنند و مثل صحبت کردن میز و صندلی - چنار و کدوبن - چشمه و سنگ

پیشتر پیاموزیم



۱- دخترم کلمه های ستون اول و دوم را با هم ترکیب کن و واژه ی جدید بساز .

		چیان		خیار
		دان		نا
	←	دان	+	گل
		بن		جار
		آسا		معجزه

۲- در جمله های زیر فعل را پیدا کن و زیر آن آنها خط بکش.

الف- فردا که بر من و تو وزد باد مهرگان

ب- بگو تو که این کاهلی ز چیست؟

ج- من از تو ، به بیست روز برتر شدم

د- با تو مرا هنوز نه هنگام داوری است .

۳- حروف جا افتاده را در کلمات بنویس. (با توجه به متن کتاب)

م.....رگان مگین..... منت ر

دا.....ری غن.....ه م.....جزه آسایی

۴- معنی کلمه ها و ترکیب ها را بنویس.

به بیست روز نه هنگام داوری

۵- به هر یک از کلمه های زیر ، مانند نمونه ، یک واژه ی مناسب اضافه کن و کلمه ی جدید بساز. معنای کلمات جدید

نمونه : گل + بن = گلبن ، بوته ی گل را بنویس.

چنار + =

آفرید + = :

بید + = :

روز + = :

کار + = :

۶- بیت زیر چند جمله دارد ؟

فردا که بر من و تو وزد باد مهرگان آنگه شود پدید که نامرد و مرد کیست؟

۲(۴

۱(۳

۳(۲

۵(۱

۷- در بین کلمه های زیر ۴ غلط املایی وجود دارد آنها را پیدا کن و شکل درست آنها را بنویس.

کدوبین - بوته ی کدویی - کاحلی - مهره گان - کحن سال - بلند غامت - هنوز

.....

۸- دخترم عبارتهای زیر را به فارسی روان بازنویسی کن.

حاکم فرمود : « توباز گرد که من فردا زر تو حاصل کنم»

.....

سپس حاکم کسی فرستاد و آن مرد را طلبید و به نرمی و درشتی زر را بستد

.....

۹- دخترم درباره ی معنی و مفهوم ضرب المثل (نابرده رنج گنج میسر نمی شود) هر چه می دانی بنویس.

.....

.....

۱۰- کدام یک از واژه های زیر ، ساده هستند ؟ دور آنها خط بکش.

تنه - گلدان - روزگار - قصر - شجاع - سربلند

بازخورد معلم :

.....

امضاء

درس ششم :
سرود ملی

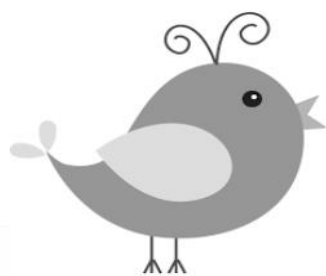


آنچه در این درس می آموزیم

قالب شعری

شعر نو :

شعر نو در مقابل شعر کهن (قدیمی) فارسی قرار دارد. در شعر کهن فارسی وزن و قافیه وجود دارد . با نظم و ترتیب خاصی اما در شعر نو فارسی در تمام بیت ها و مصرع ها قافیه و وزن به صورت ثابت وجود ندارد و حتی طول مصرع ها (اندازه ی مصرع ها) یکسان نیست. شعر نو را «نمیا یوشیج» ابداع کرد .



مخاطره نویسی



Handwriting practice area with 15 horizontal dotted lines.

پیشتر پیاموریم



۱- کدام گزینه فعل امری ندارد ؟

۳- برگو بی مهر تو چون کنم ؟

۱- پاینده مانی و جاودان

۴- پرچم ۳ رنگ ایران را به اهتزاز در آورد

۲- دوراز تو اندیشه بدان

۲- هر کلمه را به معنای خودش وصل کن .

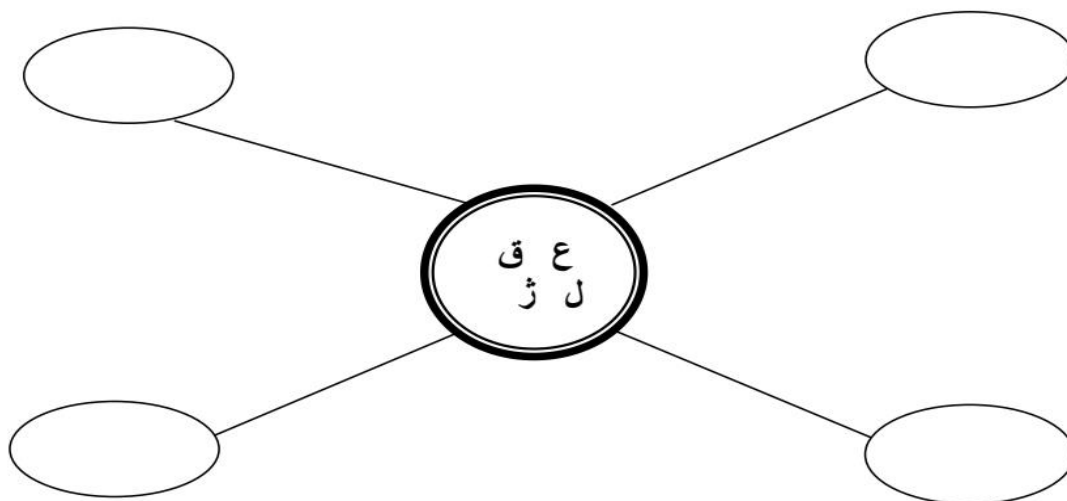
درخشش	سرسبز	جنبش	سربلندی	آهنگین	همیشگی
غرور	فروغ	اهتزاز	موزون	خرم	پایندگی

۳- حروف در هم ریخته را مرتب کن و در جای خالی بنویس.

* گردن آویز طلا بر سینه ی می درخشید . (ر - م - ق - ا - ن - ه)

* روحیه ی و دفاع از کشور و علاقه به آن را مردم را هم برمی انگیزد . (ج - ا - ع - ش - ت)

۴- برای هر یک از حروف نمودار زیر یک کلمه از درس پیدا کن بنویس .



۵- هر کدامیک از این کلمه ها تو را به یاد چه کلمه هایی می اندازد ؟ برای هر یک ، دو مورد بنویس.

جاودان :

بهمن :

پرچم :

۶- در کدام گزینه غلط املایی مشاهده نمی شود .

۱- اهتزاز - فروغ - زامن - روحیه-موافق ۳- اهتزار - فروغ - ضامن - روهیه - موافق

۲- اهتراظ - فروق - ضامن - روحیه - موافق ۴- اهتزار - فروغ - ضامن - روحیه - موافق

۷- قالب های شعری زیر را به شکل درست آن وصل کن .

○.....	○.....
○.....	
○.....	

قطعه

○.....	
○.....	
○.....	

مثنوی

○.....	○.....
△.....	△.....
□.....	□.....

قصیده

۸- دخترم نقاشی پرچم ایران را بکش و بگو وظیفه ی ما در هنگام پخش سرود ملی کشورمان چیست؟

.....

.....

۹- کلمه های هم مفهوم را در دو دسته بنویس.

سرود ملی - پرچم - شعر - موسیقی - اهتزار - سه رنگ

--

--

۱۰- با هر یک از واژگان زیر جمله بساز.

آینه - مردم :

.....

فرزندان - سازندگی :

.....

گوهر - سنگ :

.....



بازخورد معلم :

.....

امضاء

درس هشتم :
دفاع از میهن



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



دانش زبانی

(پسوند دوست)

میهن دوست ، انسان دوست ، کتاب دوست ، خدا دوست و..... هر یک از این واژه ها از دو جزء معنی دار ساخته شده اند. به این دسته از واژه ها ، واژه های غیر ساده می گویند.

(پسوند دوست)

ترکیب :

ترکیب ها دو دسته اند و به شیوه ی زیر ساخته می شود .

ترکیب وصفی : ۱-اسم + _____ + صفت

ترکیب اضافی : ۲-اسم + _____ + اسم

مثال: گل خوشبو - دختر مهربان - بوی خوب

که کلمه ی اول موصوف و کلمه ی دوم صفت نامیده می شود .

* راه های تشخیص موصوف و صفت :

۱- می توانیم بعد از صفت « تر » اضافه کنیم . ← گل خوشبوتر - دختر مهربان تر

۲- می توانیم به دنبال موصوف «ی» اضافه کنیم . ← حیاطی بزرگ - کلاسی منظم

۳- می توانیم بین موصوف و صفت بسیار یا خیلی اضافه کنیم . ← گل بسیار زیبا - هوای خیلی سرد

۴- نمی توانیم صفت را جمع ببندیم : « درختان بزرگان » نادرست است . ← درختان بزرگ

نکته:

تمامی رنگ ها ، جنس ها ، مشاغل و اعداد صفت هستند. مثال:

رنگ: گل صورتی- لباس قرمز - آسمان آبی

جنس: روسری نخی - لیوان شیشه ای - دیوار گچی - در آهنی

شغل: مرد نجار - خانم معلم - آقای دکتر

اعداد: کتاب سوم - درخت ششم - شب دهم

تاریخ ادبیات

دهخدا :

علی اکبر دهخدا ادیب « لغت شناس، سیاستمدار، روزنامه نگار و شاعر معاصر ایرانی است. مولف و بنیان گذار لغت نامه ی دهخدا نیز بوده است. او به (دخو) معروف است آثارش عبارتند از : لغت نامه ، امثال حکم ، چرند و پرند (مجموعه مقالات) ، دیوان شعر و ده ها اثر ماندگار دیگر .

پیشتر پیاموزیم



۱- کدام گزینه ترکیب وصفی نیست ؟

۱- صدای دلنشین ۲- هوای سرد ۳- آسمان شهر ۴- کوه مرتفع

۲- دخترم جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

ناگاه تاخت و تازی از سوی با ختر، آغاز گشت، (سنگین - سهمگین)

امید ها به یکباره به گرایید. (نومیدی - امیدواری)

آیا باید تسلیم شد و دشمن را بر خانمان دید؟ (چیرگی - همگی)

۳- هر کلمه را به معنی مربوط به آن وصل کنید .

میهن دوست به کسی می گویند که هنر را دوست دارد و در یادگیری آن کوشش می کند.

هنر دوست به کسی می گویند که ایران را دوست دارد و در راه پیشرفت آن تلاش می کند.

ایران دوست به کسی می گویند که میهن خود را دوست دارد و از آن دفاع می کند.

۴- معنی عبارات زیر را بنویسد.

آفتاب تازه تاریکی شب را کنار زده بود

تاریکی در همه جا سایه افکنده بود

آنها گروهی را پس از گروه دیگر نقش بر زمین کردند.....

۵- دخترم ترکیبهای وصفی زیر را مشخص کنید.

لانه ی پرنده - دختر کوچک - مادر زحمتکش - معلم دل سوز - دیوار گچی - روسری آبی

۶- از بین حروف زیر کلمات مختلف بساز (از یک حرف می توانی چند بار استفاده کنی)

ب	ک	ت	ن	ی	ض	ا	ق
س	ر	و	ض	ع	م	ف	ی

۷- کدام گزینه از عناصر داستان نیست ؟

۱- شخصیت ها ۲- پیام ۳- حوادث و رویدادها ۴- متن داستان

۸- شماره های درست را به هم وصل کن.

خوشا مرز ایران عنبر نسیم ☐ به باغ اندرون لاله و سنبل است ☐

هوایش موافق به هر آدمی ☐ که خاکش گرامی تر از زر و سیم ☐

همه بوستانش سراسر گل است ☐ زمینش سراسر پر از خرمن ☐

۹- چند اثر دهخدا را نام ببر.

۱۰- ضرب المثلی بگو که در آن کلمه ی « موش » استفاده شده باشد ، و زمان استفاده از ضرب المثل را هم بنویس.

باز خورد معلم :

امضاء

درس نهم :
نام آوران دیروز، امروز، فردا



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



دانش زبانی

(فضاسازی در سخن) گسترش جمله ها

گسترش جمله : گاهی با افزودن کلماتی که زمان ، مکان ، موقعیت یا چگونگی فضا را بیان می کند نوشته را

گویا تر ، گیراتر و گسترده تر می سازیم .

یکی از این کلمه ها (کلمه هایی که مکان ، زمان ، موقعیت یا چگونگی فضا و را نشان می دهد) قید می باشند.

انواع قید

۱- قید زمان : فردا - امروز - ساعت ۱۰ شب - سال گذشته - ۳ سال بعد

* سوال پیدا کردن قید زمان در جمله : (کجا؟)

من فردا به مدرسه می روم.

۲- قید مکان : خانه - مدرسه - آموزشگاه - اینجا - روی میز - کنار مادر

* سوال پیدا کردن قید مکان در جمله : (کی؟ چه موقع؟)

مرد ، کاغذ را روی میز گذاشت .

۳- قید حالت (چگونگی) : خندان - خوشحال - تند تند - با آرامش

* سوال پیدا کردن قید حالت در جمله : (چگونه؟)

علی با هیجان صحبت می کرد.

قید زمان قید حالت قید مکان

مثال : زاغ بورها بلند شدند ← زاغ بورها دیروز با خوش حالی ، از زمین بلند شدند .

نکته : برای خلاصه و کوتاه نوشتن جمله : باید با توجه به نوع جمله و اجزای آن ، قسمت های اصلی جمله را نگه داریم

و بقیه را حذف کنیم .

قید زمان قید مکان

مثال: مریم دیشب از روی میز اتاقش مدادش را برداشت ← مریم مدادش را برداشت.

تاریخ ادبیات

هوشنگ ابتهاج :

سراینده ی شعر سرای امید هوشنگ ابتهاج معروف به سایه است ، این شعر در قالب نوسروده شده است .

از آثار او: نغمه ها ، شب گیر ، چندبرگ از یلدا



سفرنامه



Handwriting practice area with 15 horizontal dotted lines for writing.

پیشتر پیاموزیم



۱- جمله های زیر را گسترش بده .

..... بسیار سپاسگزاری کردیم

..... به کتاب فروشی رسیدم

۲- کلمات مربوط به هم را به یکدیگر وصل کنید .

راهرو - ساعت ۱۲ شب - قرن ۱۶ میلادی - باشادی - روی زمین

قید زمان - قید مکان - قید حالت

۳- کلمه ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کن و بنویس.

۱- درباره ی موضوع درس با هم گفتیم (حرف - سخن)

۲- پس از چند دقیقه به کتاب فروشی رفتیم (گذشت - گذاشت)

۳- صدای آقای فرهنگ ، مرا خود کرد . (متوجه - توجه)

۴- فصل دوم کتاب - بیشتر توجه مرا کرد . (جالب - جلب)

۴- کلمه های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویس.

مریم - مارمولک - مینا - مینو - ملوان - ملون - ماست .

۵- جمله ی زیر را گسترده بنویس.

صدای مادرم را شنیدم.

۶- در جای خالی علامت نگارشی مناسب بگذارید .

آیا تو همیشه این قدر دیر وقت می آیی (.....)

یک روز به بانک رفتم و در آن جا حساب باز کردم (.....).

عجب شوت پر قدرتی (.....)

۷- کدام گزینه همه ی موارد ترکیب وصفی هستند؟

۱- لباس نخی - بچه ی کوچک - صدای مادرم ☐ ۲- حرف من - ساعت شنی - در کلاس ☐

۳- آقای فرهنگ - کتاب ریاضی - کوزه سفالی ☐ ۴- پادشاه عادل - دختر فداکار - درخت پر میوه ☐

۸- واژه های مربوط را به هم وصل کن و واژه های جدید بساز.

	←	+	
	آوران		خوش
	مند		نام
	گزار		دانش
	دوست		خدا
	اخلاق		سپاس

۹- معنی عبارتهای زیر را بنویس.

ای ایران غمت مرصاد / راه ما راه حق ، راه بهروزی است.

.....

۱۰- نام پنج تن از شهدای انرژی هسته ای را بنویس.

بازخورد معلم :

.....

امضاء

درس دهم :
نام نیکو



آنچه در این درس می آموزیم

واژه آموزی

ترکیب ها :

اسم + — + اسم

ترکیب اضافی : ترکیبی است که دو اسم کنار هم قرار می گیرند. کلمه ی اول مضاف و کلمه ی دوم مضاف الیه نام دارد. مانند: کتاب ریاضی - کلاس مدرسه - کیف من - مداد رضا

تاریخ ادبیات

محمود فرشچیان :

استاد محمود فرشچیان در سال ۱۳۰۸ در اصفهان متولد شد. برخی از آثار استاد فرشچیان : ضامن آهو ، پنجمین روز آفرینش ، طراحی ضریح امام رضا (ع) - آسمان چهارم .

پیشتر پیاموژیم



۱- کدام ترکیب وصفی نیست؟

- ۱- ابرهای گذران ☐ ۲- شعرهای دلنشین ☐ ۳- صدای مادرم ☐ ۴- استعدادهای فوق العاده ☐

۲- دخترم کلمه های هم معنی را به هم وصل کن .

دل نشین	شهرت	مطمئن	پایدار	آفت
---------	------	-------	--------	-----

محکم	معروف بودن	دوست داشتنی	آسیب	استوار
------	------------	-------------	------	--------

۳- دخترم زیر واژه هایی که از لحاظ املايي اشتباه هستند خط بکش و درست آنها را بنويس.

محمود شروع کرد استاد با نگاه های تهسین آمیز هنرمندی او را می دید وتشویقش می گرد او مراغب بود که قرور به جان شاگردش نیافتد . همیشه می گفت : قرور آفت هنر است .

۴- کلمه های هم آغاز و هم پایان درس را بنويس.

هم آغاز	خیال - خدمت		
هم پایان	ضامن - تحسین		

۵- جاهای خالی را با توجه به متن درس کامل کن.

.....ایع دی مئن تشویب.....

۶- در شعر زیر، ترکیب های « نام نیکو » « سرای زرنگار » چه نوعی هستند؟

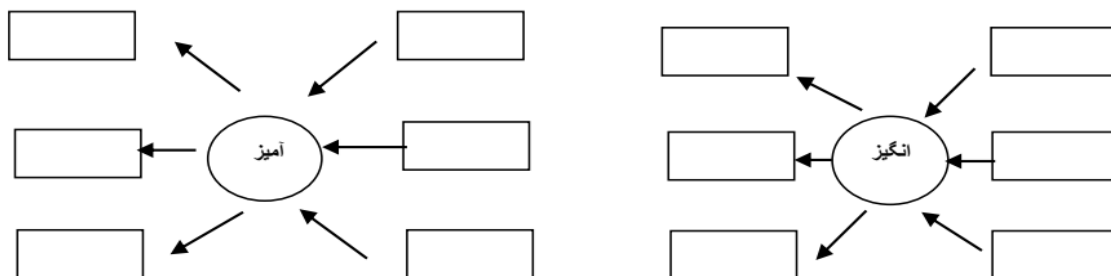
نام نیکو گر بماند ز آدمی به کزو ماندو سرای زرنگار

۱-وصفی -اضافی ۲-اضافی - وصفی ۳-وصفی - وصفی ۴-اضافی -اضافی

۷- مخالف کلمه های زیر را مشخص کنید.

صلح:..... دشمن:..... پیروزی:..... افزون:.....

۸- در جاهای خالی کلمه های مناسب بنویس و ترکیبهای جدید بساز .



۹- جدول زیر را تکمیل کنید .

کلمه	گاه	گر	دوست	انگیز	آمیز	دم
سپیده						
شبان						
کوزه						
خیال						
محبت						
وطن						

۱۰- به هر یک از کلمه های زیر ، بخش مناسب اضافه کن و معنی آن را بنویس.

حیرت + =

کنایه + =

خیال + =



بازخورد معلم :

امضاء

درس یازدهم :
نقش خردمندان



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



دانش زبانی

(کاربرد واژه های مترادف)

کلمات مترادف زیادی در زبان فارسی وجود دارند که با توجه به اینکه هم معنی هستند، اما تاثیر بعضی از آنها در بیان منظور ما بیشتر است، گاهی با توجه به متن و موقعیت سخن، یکی از واژه های هم معنی، تاثیر بیشتری از کلمه های دیگر دارد و متن را ادبی و زیبا تر می کند.

- ۱- خداوند، مهربان است. ۲- خداوند، پر محبت است. ۳- خداوند، رئوف است.
که در جمله ی سوم کلمه ی رئوف معنای مهربانی فراوان را کامل می کند.

پیشتر پیاموزیم



۱- در کدام گزینه قید مشاهده نمی شود؟

- ۱- آن گاه با خود گفت ☐ ۲- تشتی فراهم آورد ☐
۳- وقتی تشت فرو افتاد ☐ ۴- خواجه کارش را با حرکتی زیرکانه آغاز کرد ☐

۲- قسمت جدا شده ضرب المثل ها را به هم وصل کنید.

- | | |
|----------------------|---------------------------|
| • تاپول دارای رفیقم | • که به مصیبتی گرفتار آید |
| • سری که درد نمی کند | • قربون بند کیفتم |
| • قدر عافیت کسی داند | • دستمال نمی بندند. |

۳- برای هر یک از کلمات زیر دو هم خانواده بنویس.

شرایط: و نظام: و مشاهده: و

۴- کلمه های هم مفهوم را در دسته ی جداگانه بنویس.

(بلیت - علم - سفر - چمدان - دانش - معلم - توشه - درس)

۵- جاهای خالی را با واژه های مناسب پر کن

تشتی فراهم آورد و دو تن را (معمور - مامور) کرد تا آن را شبانگاه از بالای (قلعه - غلعه) به پایین بیندازند.

مردم وحشت زده از خواب (برخواستند - برخاستند) همه گمان می کردند ، (حادثه - حادثه) ناگواری پیش آمده است .

۶- در کدام گزینه تمام کلمات با هم ، هم خانواده نیستند ؟

۱- عظیم - عظمت - معظم ۲- نصیر - ناصر - نصرت

۳- امکان - ممکن - تمکین ۴- کنار - کناره - کران

۷- به جای کلمه ی داخل پرانتز از کلمه ی مناسب دیگری استفاده کن .

خواجه نصیر توسی (آشوب) دیگری برخاست .

اگر تلاش و (همت) او نبود ، آن آثار ارزشمند از میان می رفت

۸- در متن درس بگرد و موارد زیر را پیدا کن بنویس .

دو ترکیب وصفی و

دو ترکیب اضافی و

دو ترکیب تشدیددار و

۹- دخترم جدول زیر را با توجه به متن درس پر کن .

ض-ض	غ-غ-غ	ذ	س-س

۱۰- هم خانواده ی کلمه های زیر را از درس پیدا کن و بنویس.

عظیم : لطیف : شرط : موسسه : دعا : حاکم :



باز خورد معلم :

امضاء

درس دوازدهم:
فردوسی فرزند ایران

آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



دانش زبانی

(مفعول)

یک جمله برای کامل تر شدن علاوه بر فعل و فاعل و قید به بخشهای دیگری هم نیاز دارد که یکی از آنها مفعول است. معمولاً مفعول در جمله نشانه دارد و آن هم حرف «را» است. که البته گاهی مفعول بدون نشانه می آیند.

<u>من</u>	<u>دیروز</u>	<u>دوستم</u>	<u>را</u>	<u>دیدم</u>
فاعل	قید زمان	مفعول	نشانه مفعول	فعل

راه پیدا کردن مفعول در جمله :

«چه کسی را» یا «یا چه چیزی را» + فعل جمله ← چه کسی را دیدم ؟ دوستم را
اگر در جواب دو سوال بالا ، جوابی در جمله پیدا شد ، جمله دارای مفعول است .

<u>او</u>	<u>ریا ضی</u>	<u>را</u>	<u>دوست دارد</u>
فاعل	مفعول		فعل

چه چیزی را دوست دارم؟

نکته :

البته گاهی مفعول بدون نشانه می آید.

گاهی مفعول یک کلمه است مانند نمونه های بالا ولی گاهی تعداد کلمات بیشتری را شامل می شود . که در

آن صورت به آن گروه مفعولی می گویند . مانند :

ابوعلی سینا پزشک معروف ایرانی را صدا کردند تا آمد

گروه مفعولی نشانه ی مفعول فعل



مفاهیم و نکات دستوری



دانش ادبی

آرایه ی ادبی تشبیه :

آرایه ای است که در آن شاعر کسی یا چیزی را به چیز با کسی دیگر تشبیه می کند . مثلاً : روی او چون گل زیبا بود
 ← روی او رابه گل تشبیه کرده است .

قد او چون سرو بلند بود ← قد او را در بلندی به سرو تشبیه کرد.

فردوسی هم در شاهنامه از این آرایه بسیار استفاده کرده است . مثال: به چهره نکو بود برسان شید - همان گه
 بیایم چو ابر سیاه - دل سام شد چون بهشت برین

پیشتر پیاموزیم



۱- کدام گزینه آرایه تشبیه ندارد ؟

۲- همان گه بیایم چو ابر سیاه

۱- به چهره نکو بود برسان شید

۴- دل سام شد چون بهشت برین

۳- به آن پاک فرزند کرد آفرین

۲- مصرعهای جا افتاده ایات زیر را بنویس.

برآمد که بد کودک آن جا به راز

بخندند بر من مهان جهان

۳- بیت زیر را در یک جمله بازنویسی کن .

بشد از جهان ، یکسره نا امید

چو فرزند را دید ، مویش سپید

۴- با کلمه های زیر جمله بساز

البرز :

پوزش :

رستم :

۵- بیت زیر چند جمله است ؟

پدر مهر ببرید و بفکند خوار جفا کرد بر کودک شیر خوار

☐ ۴-۱

☐ ۳-۲

☐ ۲-۳

☐ ۱-۴

۶- مفعول را در جمله های زیر مشخص کنید .

۱- چون فرزند را دید مویش سپید ۲- خداوند مهر آن کودک را در دل سیمرغ افکند .

۳- سرانجام همسرش پسری به دنیا آورد ۴- درخت کهنسالی در باغ وجود داشت .

۷- مخالف کلمه های زیر را بنویس .

دیو ≠ آشکار ≠ آشنا ≠

۸- در جمله های زیر آرایه ی تشبیه را مشخص کنید.

۱- صورتش مثل ماه زیبا بود ۲- شهیدان چون لاله هستند

۳- مریم شبیه به مادرش است

۹- املای درست کلمه های زیر را بنویس

حریصه : صهت :

فربح : برخواست :

بازخورد معلم :

.....

امضاء

درس سیزدهم :
روزی که باران می بارید



آنچه در این درس می آموزیم

دانش ادبی

انواع فعل از نظر زمان :

فعل ها از لحاظ زمانی اتفاق افتادن به ۳ دسته تقسیم می شوند . گذشته - حال - آینده

گذشته : افعالی هستند که در گذشته انجام شده اند و تمام شده اند مانند : خورد - رفت - دید - شنیدند -

می خوردم - می گفتید - خوابید

حال ، افعالی هستند که در حال حاضر در حال انجام هستند . مانند : می بنیم - می روم - می خورم - می شویم -

می خوابم

آینده : افعالی هستند که هنوز انجام نگرفته اند . مانند : خواهم رفت ، خواهید دید ، خواهند آمد ، خواهی خوابید

پیشتر پیاموریم



۱- کدام واژه نمی تواند با بقیه هم قافیه باشد؟

☐ سحر

☐ نعل

☐ عقل

☐ جهل

۲- واژه های هم خانواده را هم رنگ کن.

تصاویر

ساکت

عکاس

سکوت

شغل

عکس

انتظار

نظر

تصویر

فکر

مشغول

شاغل

۳- جدول زیر را کامل کن.

گذشته	حال	آینده
دیدن	می بینم	
رفتن		خواهم رفت
بردن	برد	
ساختن	می سازم	

۴- در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویس.

عکس های دیده می شد. (غشنگی - قشنگی)

هیچ جا دیدنی تر از پدر بزرگ نیست. (مقازه ی - مغازه ی)

۵- یک شکل مناسب جمع برای هر یک از کلمه های زیر بنویس.

قاب:..... تصویر:.....

رهگذر:..... عکس:.....

۶- کدام گزینه با « مشغول » هم خانواده نیست؟

۱- اِشغال ۲- شاغل ۳- مشغله ۴- شُغال

۷- با کلمه ی «نویس» چند ترکیب درست کن ، معنی هر کدام را بنویس. (۳ ترکیب)

۸- درباره ی این ضرب المثل یک بند بنویس.

این دغل دوستان که می بینی مگسانند گرد شیرینی

.....

.....

.....

۹- برای هر یک از نشانه های نگارشی زیر، یک جمله از درس پیدا کن و بنویس.

.....: ؟

.....: .

.....: ،

۱۰- با هریک از حروف کلمه ی (ولی عصر) چند کلمه از درس پیدا کن و بنویس.



بازخورد معلم :

.....

امضاء

درس چهاردهم: شجاعت



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



دانش زبانی

(گسترش واژه ها)

گاه می توانیم با افزودن یک یا چند واژه به یک واژه ی دیگر ، عبارت ها و ترکیبهای جدیدی بسازیم .
 قبلا درباره ی این دو ترکیب به تفصیل صحبت کرده ایم .

یاد آوری : دو ترکیب در زمان فارسی وجود دارد . ۱- ترکیب وصفی ۲- ترکیب اضافی

ترکیب وصفی : موصوف + صفت / ترکیب اضافی : مضاف + مضاف الیه
 راه های تشخیص ترکیب وصفی را هم قبلا گفته ایم .



نکته ۱:

تمام رنگها ، جنسها ، شغلها و اعداد اگر قبل از آنها اسمی با — آمده باشد صفت هستند .

مثال : روسری آبی - در آهنی - مرد هیزم فروش - روز سوم
 موصوف صفت موصوف صفت موصوف صفت موصوف صفت

نکته ۲:

اگر در ترکیبی کلمه ی دوم صاحب و مالک کلمه ی اول بود آن ترکیب اضافی است و کلمه ی دوم مضاف الیه
 (است)



مثال : کتاب دوستم تخته ی کلاس دست من پیراهن مادرم
 مضاف مضاف الیه مضاف مضاف الیه مضاف مضاف الیه مضاف مضاف الیه



نکته ۳:

کلمه ی جمع :

کلمه ای است که بیش از یک چیز است . درختان - گلها - مدرسه ها - کودکان

نشانه های جمع : دو دسته نشانه ی جمع وجود دارد . ۱- نشانه ی جمع فارسی ۲- نشانه ی جمع عربی

نشانه های جمع فارسی

۱- ان : درختان - ستارگان - آهوان

۲- ها : گله‌ها - دست‌ها - کتاب‌ها - مدادها - آهوها

بعضی از کلمه ها فقط با (ان) یا (ها) جمع بسته می شوند اما برخی کلمات با هر دو علامت هم جمع بسته می شود .

مثل کلمه ی : بازو ← بازوها - بازوان

نشانه های جمع عربی

ا: فقط کلمات عربی : با «ا» جمع بسته می شوند. مثل : مکاتب + ات ← مکاتبات، مشاهدات - تعلیمات - تشریفات

* جمع مکسر که نوعی جمع مربوط به زبان عربی است که هیچ قانون خاصی ندارد و باید با گوش دادن آنها را فرا گرفت .

نمونه هایی از آن را در جدول زیر برایتان نوشتم .

مفرد	جمع مکسر	مفرد	جمع مکسر
ادب	آداب	کتاب	کتب
علت	علل	مرض	امراض
عید	اعیاد	سانحه	سوانح
عالم	عُلما	امیر	امرا
رمز	رموز	حکیم	حکما
دفتر	دفاتر	حاکم	حکام
قلم	اقلام	اسم	اسامی
موج	امواج	عالم	عوالم
فن	فنون	عمل	اعمال

توصیف



پیشتر پیاموزیم



۱- مفعول را در جمله زیر پیدا کن .

راه های مناسب پیروزی بر آن ها را جست و جو کند.

۱- آنها ☐ ۲- پیروزی ☐ ۳- مناسب ☐ ۴- راه های مناسب ☐

۲- کلمه های زیر را با نشانه های جمع مناسب جمع ببند. (فارسی - عربی)

گل - خودکار - سبزه - شغل - مادر - شکایت - زانو

۳- ترکیب های وصفی و اضافی را با وصل کردن مشخص کن.

جان هم نوع - ترس های نادرست - وظیفه ی خود - لباس من - راه خاکی - خانم معلم

ترکیب اضافی

ترکیب وصفی

۴- جمع مکسر کلمه های زیر را بنویس

مرکز : شرط : مسجد : علاقه :

۵- کلمه ای را در درس پیدا کن و بنویس و با آخرین حرف آن کلمه ی بعدی آغاز شود و همین طور ادامه پیدا کند.

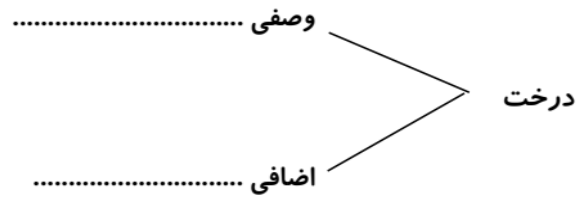
تضمین ← نترس ←

۶- کدام کلمه جمع نیست ؟

۱- شادمان ۲- بزرگان ۳- نام آوران ۴- امکانات

۷- برای هر کلمه ی زیر یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بنویس.

صدا وصفی
 کتاب وصفی
 صدا اضافی
 کتاب اضافی



۸- مترادف کلمه های زیر را وصل کن .

جهل	حریق	تدبیر	دلیر	نکوهید
راه حل	شجاع	آتش	ناپسند	نادانی

۹- در متن زیر کلماتی که از لحاظ املائی اشتباه هستند خط کشیده و درست آنها را بنویس.

شجاعت آن است که انسان بتواند در برابر حوادث و رنج ها مقاومت کند. سربازی که در صحنه ی نبرد وظیفه خود را

انجام می دهد شجاع است . آنچه ناپسند و نکوهیده است این است که بی دلیل بترسد.

۱۰- حدیثی درباره ی شجاعت پیدا کن و بنویس.



باز خورد معلم :

امضاء

درس پانزدهم: کاجستان



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



واژه آموزشی

(حرف چون : حرف اضافه – حرف ربط) (حرف تا : حرف اضافه – حرف ربط) .

برخی کلمه ها مثل : چون ، تا و هستند که در جمله های مختلف معنی های مختلفی دارند.

*اگر چون به معنی مثل یا مانند باشد . حرف اضافه است . مانند

مادرم چون فرشته مهربان است صورتش چون ماه می درخشید

مثل: حرف اضافه مثل: حرف اضافه

اما اگر « چون » دو جمله را به هم وصل کند حرف ربط است . و در این جا به معنی بدلیل اینکه است .

مانند: لباس گرم پوشیدم چون هوا سرد بود / تو را دوست دارم چون بسیار مهربانی

بدلیل اینکه : حرف ربط به دلیل اینکه : حرف ربط

حرف تا : اگر به معنی برای اینکه باشد حرف ربط است .

مانند : آمدم تا تو را ببینم / به مدرسه می رویم تا درس یاد بگیریم.

برای اینکه: حرف ربط برای اینکه : حرف ربط

اگر حرف تا به معنی زمان و فاصله باشد ، حرف اضافه است .

از تهران تا شمال جاده کوهستانی است / از دل ما تا خدا فاصله ای نیست . / از الان تا چند ساعت بعد.

فاصله ی مکانی فاصله ی مکانی فاصله ی زمانی

پیشتر پیاموزیم



۱- در کدام گزینه مفعول وجود ندارد.

۱- خوب در حال من تامل کن

۲- ابر باران رساند و چندی بعد

۳- چند روزی مرا تحمل کن

۴- آن دو را چون دو دوست می دیدند .

۲- در مصرع های زیر قید ها را پیدا کن و بنویس.

۱- میوه هایی کاج ها فرو می ریخت ۲- کم کمک پا گرفت و سالم شد

۳- کاج همسایه گفت با نرمی ۴- چند روزی مرا تحمل کن

۳- معنی و نقش کلمه هایی که زیر آنها خط کشیده شده را بنویس.

معنی	حرف اضافه / حرف ربط	جمله
		آمده ام تا تو را ببینم
		خسته بودم چون نخواهید بودم
		از اینجا تا مشهد با او همسفر بودم
		پدرم چون کوهی استوار است
		شهدا چون خورشید هستند

۴- معنی عبارت زیر را بنویس.

اول محنت غرقه شدن ، نچشیده بود و قدر سلامتی کشتی را نمی دانست.

۵- برای هر دو معنی واژه ی ، «چون» ، جمله بساز. (مانند - بدلیل اینکه)

چون

چون

۶- مدارک جمع مکسر کدام است ؟

۱- مدرک ۲- درک ۳- ادراک ۴- کدر

۷- برای کلمه های زیر ۲ کلمه ی هم آهنگ (هم قافیه) بنویس.

رنج گوش است

۸- ترکیب های وصفی و اضافی درس کاجستان را بنویسید.

وصفی (صفت - موصوف)	اضافی (مضاف - مضاف الیه)

۹- در هر یک از جمله های زیر معنی ، « چون » را بنویس.

« تو آسمان آبی آرام و روشنی من چون کبوتری که پر در هوای تو »

از یک نفر آدرس پرسیدم : چون نمی دانستم باید از کدام طرف بروم .



باز خورد معلم :

امضاء

درس شانزدهم :
وقتی بوعلی کودک بود



آنچه در این درس می آموزیم

نکات نگارشی

تحقیق به معنی جست و جو برای کسب آگاهی های جدید و حقیقی با روش علمی است .

مراحل یک تحقیق عبارتند از : ۱-انتخاب موضوع ۲- یادداشت برداری

۳-گرد اوری اطلاعات ۴- مرتب کردن اطلاعات

۵- نتیجه گیری ۶- ذکر منابع



مفاهیم و نکات دستوری



قید زمان : زمان انجام فعل را نشان می دهد و در جواب پرسش « کی » می آید .

قید مکان : نشان دهنده ی مکان یا جهت انجام گرفتن فعل می باشد.و در جواب پرسش « کجا » می آید .

قید حالت : وضعیت ظاهری و را هنگام انجام کار نشان می دهد و در جواب پرسش « چگونه » می آید .

مهم ترین راه شناخت قید : با برداشتن آن از جمله ؛، معنی جمله تغییر نمی کند .

پزشک با روی گشاده :قید حالت پاسخ داد : پزشک پاسخ داد.

تاریخ ادبیات

ابوعلی سینا بزرگترین فیلسوف و پزشک نامدار ایرانی است که به عربی و فارسی شعر می سرود . حدود ۷۲ بیت شعر

فارسی در کتابهای مختلف دارد .وی نویسنده ی کتاب شفا و قانون (معروفترین آثار تاریخ پزشکی جهان) می باشد .

روز یکم شهریور همزمان با روز تولد ابن سینا در ایران روز پزشک است و آرامگاه بوعلی سینا در شهر همدان قرار

دارد .

بیشتر پیاموزیم



۱- چهار واژه از درس را که به صورت جمع هستند بنویس.

.....

۲- جاهای خالی را با کلمه های مناسب درس پر کن .

-درس و مشق حسین را به خود من و آموزگارشکن.

-هم چنان عبدالله اینرا نقل می کرد.

-طیببه چهره ی حسین نگریست.

۳-جای خالی را با واژه ی مناسب پر کن.

-من هنگام رد شدن از خیابان به اتومبیل ها

-آرش در حالی که پیاده روی می کرد ، پسرک فال فروش را

-همه ی ما همیشه در کلاس به فیلم های آموزشی با دقت

۴- جملات زیر را تا دو سطر ادامه بده.

به درخت انار نگاه کرد:

.....

.....

هر روز گنجشک ها را می بیند:

.....

.....

نمی توانست ببیند اما :

.....

.....

۵- جمله ی زیر را تا سه خط ادامه بده .

داشتم به ستاره های آسمان نگاه می کردم که

.....

.....

۶- کلمه های جمع را پیدا کن و با مداد سبز رنگ بزن و با کلمه های باقی مانده جمله های خنده دار بنویس.

الفبا - تاب و توان - دیدگان - دانه های - نازنین - کودکان

..... :

..... :

..... :

۷- معنی واژه های زیر را بنویس.

سهل : نیک بخت : بهبود :

گنجایش : جهش : پارسی :

۸- هم معنی کلمه هایی که زیر آنها خط کشیده شده است را در جاهای خالی بنویس.

- ستاره تازه از بستر (.....) بیماری برخاسته بود (.....)

- او می خواست (.....) به فرزندش چیزهای زیادی بیاموزد (.....)

- معنی این واژه ها (.....) چیست ؟

- اشک شوق (.....) از دیدگان ستاره ، فرو ریخت (.....)

- من از کوشش (.....) و پشتکار او به ستوده آمده ام (.....)

۹- عبارت های زیر را بخوان و به طور مناسب در جدول صفحه ی بعد بنویس.

تابلوی نقاشی - بارش فیلم - فیلم آموزشی - چراغ راهنما - نقشه ی ایران - ساعت - خواندن کتاب - آینه

نگاه کردن	خوب دیدن

۱۰- با استفاده از کتابها و منابع مناسب ، درباره ی موضوع زیر، تحقیق کن و بنویس.

علت آلودگی هوا و روشهای پیشگیری از آن



بازخورد معلم :

امضاء

درس هفدهم :
کار و تلاش



آنچه در این درس می آموزیم

مفاهیم و نکات دستوری



واژه آموزی

گاهی در شعر یا نثرهای ادبی ، اجزای جمله جا به جا می شوند. مثلا ممکن است فعل وسط جمله بیاید و فاعل پایان جمله باشد .

این جا به جایی در شعر در بعضی اوقات به دلیل رعایت وزن شعر می باشد. در نثرهای ادبی نیز برای زیبا تر شدن یا آهنگین شدن نثر ممکن است اجزای جمله جا به جا شوند .

دانش ادبی

یکی دیگر از آرایه های ادبی کنایه است که اتفاقا در این درس هم وجود دارد.

کنایه : یعنی صحبت کردن به شکل غیر مستقیم کنایه سخنی است که دو مفهوم دور و نزدیک دارد که مقصود گوینده معنای دور است .

مثال : جمله : دهانش بوی شیر می دهد

۱-معنای نزدیک : دهان او بوی شیر می دهد و او شیر می خورد.

۲-معنای دور : او خیلی بچه و کم تجربه است .



جمله : دست از سر من بردار

۱-معنای نزدیک : به من دست نزن

۲-معنای دور : مرا رها کن و کاری به کار من نداشته باش .

تاریخ ادبیات

ابوریحان بیرونی

دانشمند بزرگ و ریاضی دان ، ستاره شناس «تقویم شناس ، انسان شناس، هنر شناسی و تاریخ نگار بزرگ ایرانی» در سده ی چهارم و پنجم هجری است . بیرونی به زبان های یونانی ، هنری و عربی مسلط بود . کتب و رسالات بسیار که شمار آن ها را پیش از ۱۶۴ گزارش کرده اند. مهم ترین آثار او التنجیم در ریاضیات و نجوم . آثار الباقیه در تاریخ و جغرافیا ، قانون مسعودی که نوعی دانشنامه است و کتاب تحقیق ماللهند درباره ی اوضاع سرزمین هنر از تاریخ و جغرافیا ، تا عادات و رسوم و طبقات اجتماعی آن . بیرونی هم دوره ی بو علی سینا بود و با هم مکاتبه و تبادل نظر فکری داشتند .

خلاصه نویسی



Handwriting practice area with 15 horizontal dotted lines for writing.

پیشتر پیاموزیم



۱- مفهوم هر یک از بیت های زیر را بنویس.

«بیا زین ره ، به قصر پادشاهی بخور در سفره ی ما ، هر چه خواهی

۲- «گه تدبیر، عاقل باش و بینا ره امروز را مسپار فردا»

۳- کدام واژه با بقیه هم معنی نیست ؟ دور آن خط بکش .

مُلک : پادشاه ، سرزمین ، قلمرو

بردباری : صبر، باربرداشتن ، شکیبایی

مسکین : بینوا ، تهیدست ، آرام بخش ،

دیار : دوست ، سرزمین ، ناحیه

۴- قافیه ی بیت های سوم ، پنجم ، هفتم و هشتم شعر « کار و تلاش » را یادداشت کن .

بیت سوم	بیت پنجم	بیت هفتم	بیت هشتم

۵- جاهای خالی را با واژه ی مناسب پر کن .

اینک پس از سال ها در پیشگاه معلم حضور یافتم تا از(فراط / فراز) و نشیب های زندگی
برایم بگوید .

معلم مکتب مرا با دانش اختر شناسی و(حکمت / هکمت)

در سراسر عمرم هیچ روزی را جز نوروز و(محرگان / مهرگان) بدون کار نگذرانده ام .

پس از مدتی، پدرم از دربارشاه (خارزم / خوارزم)



کلمات هم خانواده

هم خانواده عربی:

خلق : خالق ، مخلوق ، خلقت ، خلاق

عبور : عابر ، معبر ، عبارت ، معتبر ، اعتبار

انتهای : منتهای ، نهایت ، نهایی

دقت ، دقیق ، دقایق ، دقیقه

قصد : مقصود ، قاصد ، اقتصاد ، قصیده

اتحاد : متحد ، وحدت ، موحد ، توحید ، واحد

حمله : تحمل ، حامل ، محوله ، احتمال ، حمل ، متحمل

صادقه : صداقت ، صدیق ، تصدیق ، مصدق

انتقال : منتقل ، نقل ، منقول ، تقلیه

قسمت : قسم ، اقسام ، مقسوم ، تقسیم

عظمت : عظیم ، تعظیم ، معظم ، اعظم

حفظ : حافظ ، محافظت ، حفیظ ، محفوظ

مقدس : قدس ، تقدس ، قدیس ، اقدس

جوامع : جامعه ، مجموعه ، جماعت ، جمع

اطلاعات : مطلع ، طلوع ، مطالعه ، طلعت ، طالع

حاجت : احتیاج ، محتاج ، حوائج (جمع حاجت)

رحلت : ارتحال ، مرحله ، مراحل ، راحل

سلیم : سالم ، اسلام ، مسلم ، تسلیم

حکیم : حاکم ، حکومت ، محاکمه ، تحکم ، متحکم ، استحاکم ، حکم

شغل : مشغول ، اشتغال ، اشغال ، شاغل ، مشاغل ، شلوغ ، مشغله

سلاطین : سلطه ، سلطان ، سلطنت ، مسلط ، تسلط

حرمت : احترام ، محترم ، محروم ، حرام

منزل : نازل ، نزول ، منازل ، منزل

حاصل : محصول ، محصل ، تحصیل ، حصول

عجایب : عجب ، عجیب ، تعجب ، اعجاب ، متعجب

معرفی : معروف ، عارف ، عرفان ، تعریف ، معرفت

هجری : هجرت ، مهاجر ، مهاجرت ، مهجور ، هجران

مرتضی : راضی ، رضایت ، مرضیه ، مرضی ، راضیه

جاهل : جهل ، جهالت ، مجهول ، جهل ، تجاهل

منزل : نازل ، نزول ، منازل ، تنزل ، منزلت

عجایب : عجب ، عجیب ، تعجب ، اعجاب ، متعجب

هم خانواده فارسی:

آفریدگار : آفریدن ، آفرینش ، آفریننده ، آفریده

جوشش : جوشیدن ، جوشان ، جوشنده

شکفتن : شکوفا ، شکوفنده

گذرگاه: گذشتن - گذشت - زیرگذر

